



Sygn. akt I NKRS 94/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Księżak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Elżbieta Karska

SSN Krzysztof Wiak

w sprawie z odwołania M. W.

od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr [...] z 31 sierpnia 2022 r.
w przedmiocie nieprzedstawienia wniosku o powołanie asesora sądowego do
pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym
dla Krakowa-Podgórze w Krakowie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 18 stycznia 2023 r.,

**uchyla zaskarżoną uchwałę i przekazuje sprawę Krajowej Radzie
Sądownictwa do ponownego rozpoznania**

UZASADNIENIE

Uchwałą nr [...] z 31 sierpnia 2022 r. Krajowa Rada Sądownictwa nie
przedstawiła Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku o powołanie M. W.
do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego w Sądzie
Rejonowym dla Krakowa-Podgórze w Krakowie.

W uzasadnieniu uchwały wskazano, że została ona podjęta wobec zgłoszenia przez asesora sądowego w Sądzie Rejonowym dla Krakowa-Podgórze w Krakowie M. W., za pośrednictwem Prezesa Sądu Okręgowego w Krakowie, wniosku o powołanie na stanowisko sędziego sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym dla Krakowa-Podgórze w Krakowie.

W celu przygotowania sprawy do rozpatrzenia na posiedzeniu Krajowej Rady Sądownictwa jej Przewodniczący wyznaczył zespół członków Rady, zawiadomił Ministra Sprawiedliwości o jego powołaniu oraz o sprawach indywidualnych przekazanych zespołowi w celu przygotowania ich do rozpatrzenia na posiedzeniu Rady. Minister Sprawiedliwości nie przedstawił opinii w trybie art. 31 ust. 2b ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa.

Na posiedzeniu 11 lipca 2022 r. zespół członków Krajowej Rady Sądownictwa przeanalizował zgromadzone w sprawie materiały, odbył naradę i uznał, że materiały te nie są wystarczające do zajęcia stanowiska. Dążąc do uzupełnienia materiału dowodowego i rzetelnego zajęcia stanowiska w sprawie, zdecydował o zasadności wystąpienia do Krajowej Rady Sądownictwa z wnioskiem o zarządzenie lustracji pracy M. W. w trybie art. 37a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa. Krajowa Rada Sądownictwa, podzielając stanowisko zespołu, w głosowaniu na posiedzeniu 14 lipca 2022 r. uwzględniła przedmiotowy wniosek.

Po wpłynięciu do Rady stosowanych informacji, zespół zapoznał się z nimi podczas posiedzenia 29 sierpnia 2022 r. Członkowie zespołu przeanalizowali całość zgromadzonej dokumentacji, szczegółowo omówili rozpatrywaną kandydaturę i przeprowadzili naradę, w wyniku której ocenili, że przekazane do ich dyspozycji materiały były wystarczające do zajęcia stanowiska w sprawie. W wyniku przeprowadzonego głosowania zespół nie rekomendował (0 głosów „za”, 1 głos „przeciw”, 2 głosy „wstrzymujące się”) Krajowej Radzie Sądownictwa przedstawienia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku o powołanie M. W. do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym dla Krakowa-Podgórze w Krakowie. W uzasadnieniu stanowiska zespołu wskazano, że za nierekomendowaniem kandydatury M. W. przemawiały

(oceniane łącznie): opinia Kolegium Sądu Okręgowego w Krakowie, ocena lustracji oraz dotychczasowy sposób pracy orzeczniczej.

Przystępując do rozpoznania sprawy, Krajowa Rada Sądownictwa w pierwszej kolejności stwierdziła, że M. W. spełniała wymagania określone w art. 61 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Charakteryzując sylwetkę M. W. wskazano, że urodziła się ona [...] września 1990 r. w S.. W 2014 r. ukończyła wyższe studia prawnicze na Uniwersytecie [...] w K. z oceną dobrą plus, uzyskując tytuł magistra. W 2016 r. ukończyła aplikację ogólną w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, a w latach 2016-2018 odbywała aplikację sędziowską w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. W listopadzie 2018 r. kandydatka złożyła egzamin sędziowski, uzyskując wynik 301,5 pkt. Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 20 lutego 2019 r. M. W. została mianowana do pełnienia urzędu na stanowisku asesora sądowego w Sądzie Rejonowym dla Krakowa-Podgórze w Krakowie, gdzie orzekała w I Wydziale Cywilnym.

Krajowa Rada Sądownictwa stwierdziła, że kandydatka podnosi kwalifikacje zawodowe uczestnicząc w szkoleniach.

Ocenę kwalifikacji M. W. sporządził R. A. – sędzia wizytator do spraw cywilnych Sądu Okręgowego w Kielcach. Opiniujący uznał, że w świetle dokonanej przez niego analizy, poziom orzecznictwa i sprawność prowadzenia postępowania przez kandydatkę należało ocenić pozytywnie. Przeprowadzona analiza akt i danych statystycznych pozwoliła stwierdzić sędziemu wizytatorowi, że M. W. posiada zdolność prawidłowej organizacji swojej pracy – choć opiniujący dostrzegł pewne opóźnienia w podejmowaniu czynności w sprawach, to jednak uznał, że nie zdarzały się one często. Opiniujący stwierdził, że wszystkie uzasadnienia orzeczeń zostały sporządzone przez opiniowaną w ustawowym terminie bądź z niewielkim jego przekroczeniem, które tylko w jednym przypadku było nieusprawiedliwione. W ocenie sędziego wizytatora stabilność orzecznictwa M. W. nie budziła zastrzeżeń. Zauważono jednak, że ze zgromadzonych dla potrzeb oceny kwalifikacji danych statystycznych wynikało, iż kandydatka orzekała dosyć krótko, zakończyła niewielką ilość spraw (o nieskomplikowanym charakterze), które były przedmiotem kontroli instancyjnej, oraz miała niską załatwialność spraw.

Krajowa Rada Sądownictwa, dokonując oceny kandydatki, kierowała się kryteriami, wymienionymi w art. 35 ust. 2 ustawy o KRS, i uwzględniła: ocenę jej kwalifikacji; okoliczność, że posiadała ona zaledwie 14-miesięczne doświadczenie w stosowaniu przepisów prawa; przedstawione opinie przełożonych i rekomendacje, które jednak nie dotyczyły sprawności prowadzenia postępowania przez M. W.. Rada uwzględniła także opinię Kolegium Sądu Okręgowego w Krakowie, które na posiedzeniu 25 kwietnia 2022 r. negatywnie zaopiniowało kandydaturę M. W., oddając 6 głosów „za” oraz 6 głosów „przeciw”, przy 5 głosach „wstrzymujących się”.

Zdaniem Krajowej Rady Sądownictwa ocena wszystkich tych okoliczności, dokonana łącznie, przesądziła o nieprzedstawieniu Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku o powołanie M. W. do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym dla Krakowa-Podgórze w Krakowie.

Zastrzeżeń Rady nie budziła merytoryczna część pracy, stabilność orzecznictwa oraz kultura urzędowania asesora sądowego M. W. Zwrócono jednak uwagę na fakt, że staż orzeczniczy kandydatki wynosił odpowiednio: w 2019 r. – zaledwie 4 miesiące, a w 2021 r. – 10 miesięcy, zaś w tym czasie nie ukończyła ona trudniejszych spraw. Także dwie inne kwestie wzbudziły poważny niepokój Krajowej Rady Sądownictwa co do przydatności kandydatki na urząd sędziego – były to załatwialność spraw oraz sprawność pracy, w związku z czym zdecydowano o przeprowadzeniu lustracji pracy M. W.. W ten sposób ustalono, że w 2019 r., w okresie od objęcia urzędu 1 marca 2019 r. do 31 grudnia 2019 r., kandydatce przydzielono 247 spraw w rep. „C” – i liczba ta jest zbliżona do średniej w wydziale w rep. „C”. Na niekorzyść kandydatki przemawiały jednak wyniki załatwialności w tym okresie, znacznie odbiegające od wyników pozostałych orzeczników pionu cywilnego – z treści protokołu lustracji wynikało bowiem, że w 2019 r. kandydatka załatwiała w miesiącu 10,38 spraw z rep. „C”, przy średniej z pionu cywilnego wynoszącej 29,53. Jeżeli chodzi o 2021 r., to w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r. do referatu asesora sądowego M. W. wpłynęło 326 spraw z rep. „C”, zaś kandydatka załatwiała w miesiącu 17,11 spraw z rep. „C” – przy średniej z pionu cywilnego wynoszącej 20,46. Rada podkreśliła przy tym, że z uwagi na krótki czas orzekania sprawy zakończone przez kandydatkę zwykle nie były złożone pod względem faktycznym i prawnym. Zauważono także, że M. W. z

opóźnieniem wykonywała czynności w przydzielonych jej sprawach: w 2021 r. liczba czynności podjętych po upływie terminu, a w okresie od 61 do 90 dni po terminie, wynosiła 173; zaś liczba czynności podjętych po upływie terminu, a w okresie powyżej 91 dni po terminie – 77. Ta statystyka znacząco odbiegała na niekorzyść kandydatki w porównaniu do innych orzeczników z wydziału. W ocenie Rady świadczyło to o istotnych mankamentach warsztatu pracy asesora sądowego M. W.. Krajowa Rada Sądownictwa zwróciła również uwagę na średnią dzienną liczbę czynności podejmowanych przez kandydatkę w 2021 r. – 15 – wskazując, że stanowiło to najniższą liczbę spośród sędziów liniowych.

W tym kontekście Rada podkreśliła, że 12 sierpnia 2021 r. Prezes Sądu Rejonowego dla Krakowa-Podgórze w Krakowie zobowiązał asesora sądowego M. W. do podjęcia czynności w 236 sprawach z jej referatu – w terminie do 31 sierpnia 2021 r.; termin ten został następnie przedłużony na wniosek kandydatki do 8 września 2021 r. W trakcie przedłużonego terminu M. W. zlikwidowała zaległości, jednakże podczas okresowej kontroli 22 października 2021 r. ustalono, że w 126 sprawach ponownie zaniechano czynności. W okresie od 8 września 2021 r. do 22 października 2021 r. M. W. przebywała na zwolnieniu lekarskim – począwszy od 29 września 2021 r. do 6 października 2021 r. i ponownie od 16 października 2021 r. Zdaniem Rady okoliczność ta oznaczała, że nawet stosowanie czynności nadzorczych nie spowodowało trwałej poprawy organizacji pracy kandydatki – i to nawet w niewielkim referacie (w porównaniu do średnich referatów w sądach wielkomiejskich, które średnio wynoszą 500 spraw).

Podsumowując Krajowa Rada Sądownictwa stwierdziła, że M. W. nie nabyła umiejętności pracy w referacie, nie opanowała metodologii pracy w sprawach cywilnych, a same wyniki statystyczne nie stanowiły odpowiedniej rękojmi należytego wykonywania przez nią obowiązków sędziego. Podkreślono ponadto, że kandydatka pełniła urząd asesora sądowego jedynie przez okres 14 miesięcy, a przeprowadzona lustracja wykazała, że nie opanowała metodyki pracy sędziego w stopniu dostatecznym – co zdaniem Rady dyskwalifikowało jej kandydaturę.

Wobec powyższego, w trakcie posiedzenia Krajowej Rady Sądownictwa 31 sierpnia 2022 r. na M. W. oddano: 4 głosy „za” oraz 5 głosów „przeciw”, przy 7

głosach „wstrzymujących się” (oddano ogółem 16 głosów) – w rezultacie czego jej kandydatura nie uzyskała wymaganej bezwzględnej większości głosów.

M. W. (dalej także: „skarżąca”) wniosła odwołanie od przedmiotowej uchwały – zaskarżając ją w całości i zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj.:
 1. art. 33 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa w zw. z § 19 ust. 1-11 załącznika do uchwały nr [...] Krajowej Rady Sądownictwa z 24 stycznia 2019 r. w sprawie Regulaminu Krajowej Rady Sądownictwa – poprzez dokonanie oceny kandydatury skarżącej bez dochowania obowiązku wszechstronnego rozważenia okoliczności sprawy i bez wnikliwego zbadania materiałów sprawy udostępnionych Radzie, a także bez ich koniecznego uzupełnienia i poprawy (z uwagi na liczne błędy) oraz dokonanie tej oceny w sposób całkowicie pobieżny, dowolny, sprzeczny z prawem i ze zgromadzonym materiałem, z pominięciem rzetelnej oceny kwalifikacji skarżącej, jak również z nieuwzględnieniem właściwych okresów usprawiedliwionej nieobecności skarżącej w pracy związanych z niezdolnością do pracy i urlopami rodzicielskimi oraz z przekroczeniem granic swobodnej oceny materiałów, co skutkowało podjęciem uchwały o nieprzedstawieniu Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku o powołanie skarżącej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego;
 2. art. 34 ust. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa – poprzez sporządzenie uzasadnienia stanowiska zespołu w sposób całkowicie sprzeczny ze zgromadzonym materiałem i rażąco odbiegający od dokonanych ustaleń faktycznych, z pominięciem rzetelnej oceny kwalifikacji i osiągnięć skarżącej, przekroczeniem granic swobodnej oceny materiałów, co doprowadziło do zajęcia przez zespół stanowiska odmawiającego rekomendowania skarżącej i skutkowało podjęciem uchwały o nieprzedstawieniu Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku o powołanie skarżącej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego;
 3. art. 35 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa – poprzez zastosowanie wobec skarżącej niedozwolonych

kryteriów oceny, brak rozpatrzenia kandydatury skarżącej w oparciu o jasne i jednakowe dla wszystkich kryteria, niepełne przedstawienie kandydatury skarżącej, pominięcie szeregu okoliczności istotnych z punktu widzenia oceny kwalifikacji kandydata, błędne zinterpretowanie załatwialności spraw oraz sprawności pracy skarżącej w okresie, kiedy pozostawała ona na usprawiedliwionej nieobecności w pracy, co skutkowało podjęciem uchwały o nieprzedstawieniu Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku o powołanie skarżącej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego;

4. art. 37a w zw. z art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa – poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i brak podstaw prawnych uzasadniających jego zastosowanie, a to z uwagi na niezgłoszenie przez skarżącą uwag do oceny kwalifikacyjnej (w trybie art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa), która była oceną pozytywną, co doprowadziło do przeprowadzenia nieuzasadnionej lustracji bez uzupełnienia istotnych braków w zgromadzonych materiałach zawierających błędne i niepełne wyliczenia, a w konsekwencji skutkowało podjęciem uchwały o nieprzedstawieniu Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku o powołanie skarżącej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego;
5. art. 42 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa – poprzez sporządzenie uzasadnienia uchwały w sposób lakoniczny i bardzo ogólny, a wręcz pobieżny, bez wszechstronnego rozważenia sprawy, w sposób niepoddający się kontroli instancyjnej i uniemożliwiający poznanie rzeczywistych motywów jej podjęcia, przy zastosowaniu niedozwolonego kryterium oceny skarżącej, w oparciu o irracjonalne argumenty (prawne i faktyczne), przedstawieniu kandydatury skarżącej z pominięciem rzetelnej oceny jej kwalifikacji i osiągnięć oraz szeregu okoliczności istotnych z punktu widzenia kryteriów oceny, co wskazuje na przekroczenie przez Radę granic swobodnego, racjonalnego uznania i pozbawia możliwości dokonania rzetelnej kontroli prawidłowości rozumowania Rady oraz stanowi potwierdzenie braku wszechstronnego rozważenia sprawy, co wyraża się w niewskazaniu uzasadnionych przyczyn, dla których Rada zdecydowała się

- podjąć uchwałę o nieprzedstawieniu Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku o powołanie skarżącej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego;
6. obrazę i naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:
1. art. 106i § 8 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych w zw. z art. 35 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa – poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu przez Radę, że skarżąca jako asesor sądowy z uwagi na „krótkie orzekanie” nie wypełniła obowiązków sędziego przez okres czteroletniej asesury oraz na błędnym założeniu, że „pełnienie urzędu asesora sądowego jedynie przez 14 miesięcy” pozostaje niewystarczające dla oceny kwalifikacji kandydatury skarżącej, w wyniku czego Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej nie przedstawiono wniosku o powołanie skarżącej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego;
 2. art. 11³ Kodeksu pracy w zw. z art. 18^{3a} Kodeksu pracy w zw. z art. 5 Kodeksu pracy – poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i naruszenie zasady równego traktowania w zatrudnieniu, w szczególności poprzez różnicowanie sytuacji prawnej skarżącej jako pracownika ze względu na wykorzystywanie uprawnień rodzicielskich, w wyniku czego Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej nie przedstawiono wniosku o powołanie skarżącej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego;
 3. art. 71 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z art. 18 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej – poprzez jego niezastosowanie w sprawie skarżącej, która w okresie czteroletniej asesury dwukrotnie została matką i wypełniała swoje obowiązki rodzicielskie, a tym samym korzystała z gwarantowanej przez Państwo ochrony (macierzyństwa i rodzicielstwa), przy jednoczesnym braku stosownych rozwiązań legislacyjnych umożliwiających wydłużenie czasu asesury o czas urlopów rodzicielskich, w wyniku czego Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej nie przedstawiono wniosku o powołanie skarżącej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego;
 4. art. 60 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z art. 2 i art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej – poprzez ich błędną wykładnię, a w

rezultacie niewłaściwe zastosowanie, tj. brak dokonania oceny kandydatury skarżącej na podstawie przejrzystych kryteriów, które odpowiadałyby zasadom równego dostępu do służby publicznej, zasadom równego traktowania oraz zasadom demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, w wyniku czego Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej nie przedstawiono wniosku o powołanie skarżącej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego.

Wobec powyższego M. W. wniosła o uchylenie zaskarżonej uchwały w całości oraz przekazanie sprawy Krajowej Radzie Sądownictwa do ponownego rozpatrzenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 269, dalej: „u.KRS”) uczestnik postępowania może odwołać się do Sądu Najwyższego z powodu sprzeczności uchwały Rady z prawem.

W orzecznictwie za utrwalony należy uznać pogląd, że kognicja Sądu Najwyższego nie obejmuje badania merytorycznej trafności wyboru dokonanego przez Krajową Radę Sądownictwa, zaś zasadność stanowiska Rady nie podlega kontroli Sądu Najwyższego, chyba że stanowisko to przekracza dopuszczalne granice swobodnego uznania (zob. m.in.: wyroki Sądu Najwyższego z: 5 sierpnia 2011 r., III KRS 9/11; 14 kwietnia 2016 r., III KRS 8/16; 13 lipca 2017 r., III KRS 17/17; 2 grudnia 2020 r., I NO 132/20). Sąd Najwyższy sprawdza zatem – w granicach odwołania – czy nie doszło do naruszenia przepisów postępowania lub przepisów prawa materialnego mających zastosowanie w sprawie.

Stosownie do art. 33 ust. 1 u.KRS w sprawach indywidualnych Krajowa Rada Sądownictwa podejmuje uchwały po wszechstronnym rozważeniu sprawy, na podstawie udostępnionej dokumentacji oraz wyjaśnień uczestników postępowania lub innych osób, jeżeli zostały złożone. Artykuł 42 ust. 1 u.KRS przewiduje, że uchwały Rady w sprawach indywidualnych wymagają uzasadnienia.

Zgodnie z art. 35 ust. 2 u.KRS przy ustalaniu kolejności kandydatów na liście zespół kieruje się przede wszystkim oceną kwalifikacji kandydatów, a ponadto uwzględnia:

- 1) doświadczenie zawodowe, w tym doświadczenie w stosowaniu przepisów prawa, dorobek naukowy, opinie przełożonych, rekomendacje, publikacje i inne dokumenty dołączone do karty zgłoszenia;
- 2) opinię kolegium właściwego sądu oraz ocenę właściwego zgromadzenia ogólnego sędziów.

Postępowanie przed Krajową Radą Sądownictwa, zakończone wydaniem zaskarżonej uchwały, toczyło się na skutek złożenia Prezesowi Sądu Okręgowego w Krakowie przez asesora sądowego M. W. wniosku o powołanie na stanowisko sędziego sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym dla Krakowa-Podgórze w Krakowie.

Artykuł 61 § 1 pkt 7 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 2072, dalej: „p.u.s.p.”) wskazuje, że na stanowisko sędziego sądu rejonowego może być powołany ten, kto zajmując stanowisko asesora sądowego, pełnił obowiązki sędziego przez co najmniej trzy lata.

Stosownie do art. 106i § 8 p.u.s.p. asesor sądowy pełni obowiązki sędziego przez okres 4 lat od dnia objęcia stanowiska.

W uzasadnieniu zaskarżonej uchwały w sposób jednoznaczny stwierdzono, że kandydatka spełnia wymagania określone w art. 61 § 1 p.u.s.p. – a zatem także kryterium z art. 61 § 1 pkt 7 p.u.s.p., z którego wynika, że asesor sądowy może być powołany na stanowisko sędziego sądu rejonowego tylko wtedy, gdy przez co najmniej trzy lata (w ramach czteroletniej asesury – art. 106i § 8 p.u.s.p.) pełnił obowiązki sędziego. Jednocześnie za kryterium merytoryczne dyskwalifikujące kandydatkę Krajowa Rada Sądownictwa uznała zbyt krótki – bo 14-miesięczny – okres rzeczywistego wykonywania przez M. W. czynności orzeczniczych.

W ocenie Sądu Najwyższego kryterium stażu orzeczniczego na stanowisku asesora sądowego – zastosowane jako element oceny formalnej dopuszczalności wniosku M. W. o powołanie na stanowisko sędziego sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym dla Krakowa-Podgórze w Krakowie i pozytywnie w tym badaniu

zweryfikowane – nie powinno być następnie rozważane jako kryterium merytorycznej oceny kwalifikacji kandydatki. Artykuł 61 § 1 p.u.s.p. ustanawia wymagania formalne, które koniecznie muszą być spełnione przez osoby ubiegające się o powołanie na stanowisko sędziego sądu rejonowego – jakkolwiek mają one charakter minimalny, bowiem samo ich spełnienie nie gwarantuje osobie ubiegającej się o stanowisko sędziego sądu rejonowego powołania na to stanowisko (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2010 r., III KRS 18/10), to jednak nie powinny być ponownie weryfikowane w toku merytorycznej oceny danego kandydata. Kryteria merytorycznej oceny kandydata wyznacza bowiem art. 35 ust. 2 u.KRS – i choć w jego pkt 1 mowa jest o doświadczeniu zawodowym, to jednak na gruncie tego przepisu nie powinno być ono sprowadzane do samego stażu pracy osoby ubiegającej się o powołanie na stanowisko sędziego. Powyższe wynika wprost z treści wskazanego przepisu – gdzie za czynniki relewantne dla oceny kandydata uznano doświadczenie w stosowaniu przepisów prawa, dorobek naukowy, opinie przełożonych, rekomendacje, publikacje i inne dokumenty dołączone do karty zgłoszenia, nie wskazując przy tym na staż pracy. Nie można przecież *a priori* zakładać, że osoba legitymująca się dłuższym stażem pracy ma automatycznie wyższe kwalifikacje i większą przydatność do sprawowania urzędu sędziego. Jeżeli zatem Krajowa Rada Sądownictwa, badając wniosek o powołanie asesora sądowego na stanowisko sędziego sądu rejonowego dokonała pozytywnej weryfikacji kryterium stażu w oparciu o art. 61 § 1 pkt 7 p.u.s.p., to ta okoliczność nie może być następnie uznana za samoistną (choćby jedną z kilku) przesłankę dyskwalifikującą daną kandydaturę – a taka sytuacja miała miejsce w analizowanym przypadku.

Na marginesie należy zauważyć, że M. W. po objęciu stanowiska asesora sądowego w Sądzie Rejonowym dla Krakowa-Podgórze w Krakowie dwukrotnie została matką – i z tego też wynikał okres rzeczywistego wykonywania przez nią czynności orzeczniczych. W tym czasie skarżąca korzystała z gwarantowanej przez państwo ochrony rodzicielstwa i macierzyństwa oraz miała prawo do szczególnej pomocy władz publicznych (art. 71 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej) – obejmującej w szczególności możliwość skorzystania z odpłatnych urlopów: macierzyńskiego i rodzicielskiego, których okres, zgodnie z ogólnymi zasadami

prawa pracy, stanowi część stażu pracy. Jednocześnie należy podkreślić, że ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych – w obowiązującym kształcie – nie przewiduje możliwości wydłużenia okresu asesury sądowej. Przygotowany przez Ministra Sprawiedliwości projekt ustawy o zmianie ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, datowany na 7 grudnia 2020 r., zakłada automatyczne przedłużenie okresu asesury o wynoszący łącznie nie więcej niż 3 lata okres nieobecności w związku z urlopem macierzyńskim, urlopem na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopem rodzicielskim, urlopem ojcowskim lub urlopem wychowawczym. Do chwili obecnej projektowane zmiany nie zostały co prawda wprowadzone, ale świadczą o istnieniu problemu braku aktywnego i pełnego odbycia asesury oraz nierównej sytuacji asesorów, którzy czynnie przebyli okres asesury, zdobywając w tym czasie konieczne doświadczenie, i tych, którzy w tym czasie realizowali uprawnienia związane z rodzicielstwem – dopuszczając możliwość przedłużenia okresu asesury w przypadku tych ostatnich w ten sposób, aby zagwarantować im możliwość zdobycia odpowiedniego doświadczenia zawodowego w okresie asesury.

W tej sytuacji wobec skarżącej – spełniającej przecież kryterium stażu z art. 61 § 1 pkt 7 p.u.s.p. (co zostało jednoznacznie stwierdzone przez Krajową Radę Sądownictwa) – nie powinny być wyciągane tak daleko idące negatywne konsekwencje (prowadzące do utraty stanowiska pracy), wynikające przecież wyłącznie z faktu, że korzystała ona z gwarantowanych przez państwo przywilejów rodzicielskich.

Choć zatem Sąd Najwyższy nie podziela zarzutów dotyczących nieprawidłowości uzasadnienia zaskarżonej uchwały – uznając, że spełnia ona standard z art. 33 ust. 1 u.KRS oraz 42 ust. 1 u.KRS – to jednak stwierdza, iż kryterium stażu orzeczniczego na stanowisku asesora sądowego, które zostało zweryfikowane pozytywnie przy kontroli kryteriów formalnych z art. 61 § 1 p.u.s.p., nie powinno być ponownie rozważane jako element merytorycznej oceny kandydatki. Z tego względu zaskarżoną uchwałę należało uchylić, a sprawę przekazać Krajowej Radzie Sądownictwa do ponownego rozpatrzenia.

Przy ponownym rozpatrywaniu sprawy Krajowa Rada Sądownictwa powinna przeanalizować cały okres, w którym asesor sądowy M. W. pełniła obowiązki

sędziego – także ten przypadający już po wydaniu zaskarżonej uchwały – i dopiero na podstawie wyników tego badania dokonać oceny kompetencji kandydatki do zajmowania stanowiska sędziego sądu rejonowego.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 44 ust. 3 u.KRS, orzekł jak w sentencji wyroku.

r.g.

[ms]